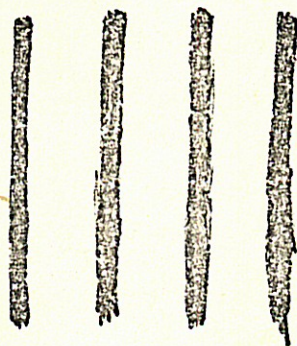

PROBLEMATICA

LLINGUÍSTICA

AL PAÍS

VALENCIA

Aquest treball no intenta donar una nota científica del problema de la nostra llengua, sino només plantejar algo que esta candent, i que durant tant de temps ens han fet oblidar.

I aixis ha partir d'aqui cadasqu'n puga informar-se i treure conclusions al respecte

Açó no es nes que la recollecció d'una xerrada i posterior colòqui que tingé lloc a l'estiu del 1.976 al poble de Potries.

LA HISTÒRIA, LA LLENGUA I EL NOSTRE POBLE

No s'haveu preguntat mai perquè els valencians parlem valencià i què importància té aquesta llengua? N'estic segur que sí. Per això mateix avui anem a parlar d'això, d'una part fonamental de la nostra història: la reconquesta del Regne de València pel rei Jaume I el Conqueridor així com la seva posterior evolució.

Aquest rei català, com sabeu, entre 1229 i 1250 va sotmetre als moros del regne de Mallorca i de les terres que avui constitueixen el País Valencià (Castelló de la Plana, València i Alacant). Els nostres pobles de la Conca de la Safor foren conquerits a partir de 1235; del castell moro de Villalonga deia Jaume I, en la seva crònica: "era un castell sobre roques grans e fort".

Els soldats que estaven baix les ordres de Jaume i que vingueren amb ell a la conquesta de València eren catalans i aragonesos. Una vegada Jaume va aconseguir dominar i sotmetre les terres en poder dels àrabs, aquestes varen ser ocupades per les tropes catalanes i aragoneses, que es quedaren a viure aquí.

Aragonesos i catalans, de diferent mentalitat, s'assentaren sobre terres també distintes:

- les comarques del interior del regne de València, varen ser ocupades pels aragonesos.

- d'altra banda, en les fèrtils comarques de la costa s'assentaren gents arribades de Catalunya.

Respecte als moros, al rei no l'interessava desprendre d'ells, ja que constituïen una mà d'obra imprescindible en l'agricultura i per això seguiren aquí, convivint amb els catalans acabats d'arribar.

Durant el s. XIII i els següents, immigrants catalans i aragonesos van arribant al País Valencià. Així s'explica que els valencians actuals som els descendents del poblador cristians (catalans la majoria) que vingueren després de la conquesta del País Valencià per Jaume I.

Els catalans, com és lògic, a més de portar aquí les seves inquietuds comercials, portaren la seva llengua, el català. Els musulmans somesos, que abans parlaven mossàrab, anaren assimilant la llengua dels catalans.

2

Aquest idioma català va ser llengua oficial del regne de València des de el segle XIII al XVIII. Amb les naturals evolucions aquest català és el mateix que parlem avui els valencians. Diu el professor Sanchis Guarner que "com passa amb totes les llengües, el pas del temps i la dispersió geogràfica han fet que no es parles de la mateixa manera en totes les regions i comarques: hi ha diferències entre el català de Barcelona, de Menorca, de d'Alcoi o de Girona, com hi ha diferències entre el castellà de Valladolid, de Murcia o de Sevilla".

Però en 1707 el rei Felip V, ajudat per l'aristocràcia valenciana, va abolir els "furs" o lleis mitjançant les quals ens havíem governat nosaltres mateix des de temps de Jaume I. A partir d'aquest moment la llengua oficial seria el castellà; el poble, però, seguiria parlant la seva llengua, la llengua dels valencians.

LLENGUA O DIALECTE =====

-- Malgrat tots els esdeveniments i canvis pels que estem passant, encara subsisteix la idea o polèmica de dialectalitzar tota llengua espanyola que no sigui la castellana. Doncs sembla bastant clar que no es parla de llengües i dialectes amb criteris lingüístics, sino polítics.

Llavors, és concedit un valor immens al "llenguatge oficial" ; paral·lelament són qualificades com a dialectes, amb intensió pejoratives les llengües vernacles.

-- Clar! aixó ajuda a desunir tot un poble i aleshores centralitzar-lo... I per tant, s'han permés des de sempre començar a llavarnos el serveu des de la més terna infància, doncs tot lo que sigui llengua vernacle, significa possible unió del poble per tal de reclamar llurs drets, que els varen ser robats poc a poc al llarg dels ultims dos segles.

-- I aixis hem escoltat frases com aquestes, que alhora recull:
"Nuestro idioma oficial es el español, aunque en algunas provincias se habla también al catalán, vasco, gallego, valenciano, mallorquín y otros dialectos." ("A mi alrededor" A. Sánchez Pérez); "Dialectos que se hablan en España: con el paso del tiempo algunos dialectos han desaparecido y en la actualidad se hablan en España principalmente, gallego, vasco, catalán, valenciano, etc..." (Lenguaje A. Alvarez Pérez).

-- La veritat es que "llengua i dialecte" son conceptes molt relatius i aixina una mateixa parla pot ser qualificada, propiament, de llengua, i alhora de dialecte, segons el sentit en el que es prenga un i altre terme. Respecte al llatí, mare de totes les llengües romàniques, tant dialecte és el castellá com el catalá o com l'italiá o francés. Doncs totes venen del mateix tronc. El castellá aparegé en forma parlada i escrita poc més o menys al mateix temps que el catalá. Tan antiga es l'una com l'altra. El catalá per tant no és de cap manera un dialecte del castellá, ni aquesta llengua tant "gloriosa" pot ostentar cap mena de primacia historica o de paternitat respecte del catalá o a la resta de les llengües vernacles. Doncs si vullguerem profunditzar més podrien veure con el llatí ens vé del Indo-germá i tanmateix ningú dupta d'ell com a "llengua mare".

- Emprant la paraula dialecte en tó despectiu demostren desco-
nèixer el seu sentit: "es tracta d'un terme de la filologia que els
manuais escolar han fet passar a la llengua ~~que~~ ~~una~~ envilint-la. La
gent que no ha estudiat les definicions científiques de llengua i dia-
lecte, s'imaginem a la llengua com una "senyora" molt noble i ben vesti-
da, de la qual els dialectes son pobres i humils servidors.

- "Dialectes son les diverses variants regionals de com una llen-
güa es parlada popularment, variants sovint en antigues i significa-
tives, mentre que llengüa es la forma culta, lliterària, acurada i
estatica" (S. Guarner).

1.- La llengüa la poden dividir en dos branques, la culta i la
popular. La primera es, llanament, la de la Real Acadèmia, (o centre
d'estudis catalans en el nostre cas), la dels escriptors, erudits...,
i la popular está formada per les variants regionals, provincials o
locals de la primera, és a dir, els dialectes.

2.- Si comparem aquesta terminologia amb termes geogràfics, la
relació entre llengua i dialecte és la que hi ha entre estat i regió:
El conjunt de regions formen l'Estat, com el conjunt de dialectes for-
men la llengua, però amb la diferència de que una regió pot passar a
formar part ~~de~~ d'un altre Estat per un canvi social o politic, mentre
que un dialecte no pot passar d'una llengua a un altra. (Alsacia ha
anat i ha tornat com una pilota entre Alemanya i França, però la llen-
güa parlada a Alsacia era i és una varietat de l'alemany).

- El catalá és un idioma "vernacle", aixó és mlt significatiu.
Etimològicament vernacle deriva de "verna" = esclau, nascut a casa
del amo; al Imperi Romá eren denominades vernacles ~~ix~~ les llengües de-
mèstiques distintes del llatí, pròpies dels criats, legionaris, pagesos,
etc... La UNESCO assenyala que "llengüa vernacle és la llengüa materna
d'un grup dominat socialment o politicament per un altre que parla
una llengüa distinta".

— "La polèmica llingüística al País Valencià no vé de negar la unitat de la llengua parlada a tots els Països Catalans, s'ha discutit i és discuteix encara la llenguatització o no de les varietats regionals" (De sempre ha segut només qüestió de noms).

1.- La denominació científica amb que és coneguda internacionalment la parla del països que integraven la Confederació és el de català. I aquest mot es aseptat pels rossellonesos, els eivissens: també els mallorquins i menorquins cultes, però a València s'hi resisteixen.

2.- Aquesta resistència (...) fou producte de moltes polèmiques ja en l'Edad Mitjana, però aleshores eren polèmiques encara mitjanament justificades, que es podien comprendre, doncs no negaven la unitat llingüística de la Confederació, sinó més bé donar-li importància al català local. Doncs partien de la base de que la llengua parlada-romànica primitiva era "el llemosí" d'on varen sortir les varietats regionals del Principat, Balears, València, etc... Sembla una tonteria, que cal rebutjar per il·legal, però com abans he dit, es pot a dures penes concebir doncs estaven passant per una sèrie de lluites entre ells per aconseguir una major hegemonia política, social i economica, en la confederació que ho justificaven. Doncs, com ens diu Llobert: "Per a no donar motiu de rivalitats entre els pobles que parlen la nostra llengua, sempre hem cregut la cosa més convenient l'aplicació del qualificatiu llemosina..." refer masa l'unitat.

— Però ai quan la burgesia ens abandona per tal de centralitzarse!... ai quan varem perdre la guerra a Almansa!... d'aleshores ençà l'hecatombe per a tots els nivells sens cap mena de justificació, doncs hi ha un refrà molt clar que ho defineix "quan el mal ve per Almansa... a tot-hom alcança"

1.- A 1707 varem perdre els drets com a poble, els nostres furs, l'oficialitat llingüística, les constitucions del regne, etc..., és a dir, de la nit al matí varem passar a ser-hi d'un poble amb unes nacionalitats diferenciades a un poble centralitzat. Puix a ell ens teniem que dirigir per a tots els nostres afers i des d'allí, també, varem començar a recibir "el garrot" sistemàtic per a la nostra llengua i cultura, desprestigiant-la, reprimint-la, etc... pero no sols per ser la llengua del "Reino de Valencia" sinó més bé per ser la de la Confederació que es a la que temien, a la unió del que alhora diem "Països Catalans".

- Felip V va dur a terme una bona política per tal de rebutjar la nostra llengua doncs el mal principal no ens vingué d'un atac sistemàtic, independent, d'un govern central envers un poble unit, sino més bé pararl.lal amb l'atac que rebem i rebrem... d'aquestes classes dominants que ben bé podrien definir-los com a "ciudadans centralistes locals". Docs la millor forma de des-fer un poble es deixar que comence a lluitar entre sí. I ací es on entra a jugar un paper força important el nostre "Bunker local-folclòric ó barraqueta anti-catalanista".

-- La resistència valenciana per apajar el mot de llengua catalana va ser apoyada per ells per tal de fer política anti-catalanista.

- Aquestos senyors apojen molt especialment el mot de "llengua valenciana" pero no com els d'abans sense negar la unitat llingüística, sino més bé negant-la categòricament.

- Ara per tal de justificar la seua negació rotunda, el primer que feren es traures una llengua de la btxaca, "el llemosí" pero no referint-se a la catalana antiga, classica sino com a independent distinta d'abans del catalá. Un substrat encara viu és la polèmica que va entablar aquest hivern passat el senyor Director "del periódico decano de Valencia Las Provincias" que sols amb el seu nom ja denota llur condició de periodic secundó, pero secundó del de Madrit.....

- També trobem el "apitxat" corrupció dialectal del nostre idioma, el quel dona una visió general de dialecte, amb to despectiu, a la nostra llengua que el cap i a la fi és lo que pretenen, porque aixis el poble en veure quel que parla no es una llengua tan culta i estètica com el castellá, poc a poc anirá deixant-la a un según plá; el folclòric i per al "casino" fins arribar a l'oblit total, com es el cas, en primer lloc de la nostra capital, després dels grans pobles i avui fins i tot en els pobles menuts com el nostre, on podem veure gent que pensa: "nosaltres parlem valencià porque així ens han ensenyat (una desgràcia...) pero els nostres fills parlaran castellá, la noble, culta i elegant llengua dels xics fins..."

- Docs igual com el "llaurador pobre i desgraciat vol quel seu fill estudie, per tal de que arribe el dia, en que puga ser uno més dels que a ell l'han esplotat i l'esploten", i aquesta gent en respirar l'atmosfera de frustració i fatalidad en la que vivim pensen quels fills tindrán que parlar en la llengua del Imperi, pero en el del Imperi dels nobles i rics esplotador.

-- Pero no ens enganyem donant la culpa al nostre poble, que vindria ser com llançar pedra sobre la nostra teulada ja que aquestes polèmiques no haveren tingut més transcendència que el d'un moviment frustrat si els mitjos d'informació social no ens hagueren traicionat; enganyant-nos, per talde servir d'ajuda a la politica de destrucció i pressió a la nostra cultura i al nostre poble.

VARIANTS DEL CATALÀ

- Queda dit que hi ha una sola llengua catalana. Pero com tots els idiomes presènta varietats locals.

1.- El català escrit ha quedat unificat gràcies, principalmente, a la labor de Pompeu Fabra.

2.- El català parlat, en canvi, manté certs accents comarcals, accents que representen els distints dialèctes o variants del català: segons el professor Moll, hi han 6 dialèctes o variants:

- a) Rossellonés.-- Catalunya francesa.
- b) Oriental.-- Girona, Barcelona i en la part septentrional i oriental de Tarragona.
- c) Occidental.-- Andorra, zona oriental d'Aragó, Lleida i part occidental i meridional de Tarragona.
- d) Valencià.-- Des del Maestrat al sud d'Alacant.
- e) Baleàric.-- Mallorca, Menorca i Eivissa.
- f) Alguerés.-- Ciutat d'Alguer (Saudenya).

SANCHIS GUARNER:

GRUP ORIENTAL	{ Rossellonés Català Central Mallorquí, menorquí, eivissenc Alguerés
GRUP OCCIDENTAL	{ Ribagorçà Pallarsés Lleidatà Tortosí Valencià general " apitxat

PERQUÉ REIVINDICUEM? =====

En primer lloc, vull dir-vos que jo, per desgràcia, encara no sé parlar i escriure correctament la nostra llengua, i per lo tant, parlaré en la forma vulgar i corrent en que normalment nosaltres ho fem.

Actualment es parla molt i s'escriu molt sobre les llengües de cada poble.

Es demana a crits traure del fang on es troba cada llengua indígena (catalá, basc, astur, gallec) i tornar-li tot el seu esplendor. Es a dir, es parla de que cada poble utilitze la seua llengua per a tots els seus menesters diaris.

Perqué quan ens alcem del llit la primera paraula es valenciana, i al cap d'uns moments, bé siga en el treball (en alguns treballs) o en l'estudi del tipó que siga, tenim que parlar en castellá?

Quant eix aquesta pregunta, lo primer que ens diuen és que el castellá es la llengua declarada oficial i és esta la que deguem parlar per a que tots es espanyols ens entengen.

Uns altres, al dir-los que tenim que cultivar la nostra llengua, ens diuen: per a qué tenim que ambolicar més les coses si lo ideal seria que tots els habitants de la terra parlarem una mateixa llengua?

D'acord, pero... quin país esta disposat a perdre la seva llengua i agafarne una altra en benefici de la humanitat? Ningún! Es la resposta lógica.

Lo ideal seria fer una llengua que tots ens ensenyarem i en la que tot el món per entendre's i amb lo que cada país continuaria en la seva al mateix temps el objectiu anterior s'alcançaria.

Intents d'aixó els hem vist en la experiència "esperantista" en la que el doctor Zamerhou, va fer una llengua universal: E "El Esperanto" a base de elements de algunes llengües romances com el castellá, francés, italiá, etc...

Este intent ha fracasat degut a la notant universalitat d'aquest producte; posen per exemple el cas d'un xino: com collons podrà plagar a expressar-se ^{en una llengua} mesclá d'altres que ni remotament li son familiars?

La O.N.U. a este respecte es manifesta de la següent forma: "Tot individuo deu ser educat en la seua llengua materna" i al mateix temps te dret a conéixer algunes llengües internacionals.

Basem la conversació de nivell i apliquem tot lo dit a un estat:
l'espanyol.

Perqué hem de ser nosaltres els subordinats, fins el punt de portar garrot, insults i, inclús, presó... per no parlar la llengua del Imperi? No! Podem deixar-los la ventatja de la llengua comú, però no podem permetre que ens humillen d'aquesta forma.

Si vols ACABAR EN UN POBLE, ACABA AMB LA SEVA CULTURA. I QUÈ MES VEHICLE DE CULTURA QUE LA LLENGUA?

Analitzem un poc aquesta frase:

No hi ha més que fullejar els llibres d'història per a veure que en totes les èpoques d'ella hi han hagut dominacions d'uns pobles sobre altres, és a dir, pobles forasters son llançats a la conquesta i explotació d'uns altres pobles en busca d'un benefici propi. Puix bé, amb totes elles ha predominat un denominador comú: destrucció de tota cultura indígena i implantació d'un altra cultura forastera, amb la finalitat de mentalitzar a la gent dominada i convertir-la a la seua ~~emissora~~ doctrina.

Puix bé, no és aixó lo que ha passat amb el nostre poble? No vullc, ni en lo més minim, amb estes paraules, predicar una desunió dels pobles d'Espanya, ara bé, que ningú es cride a engany. Unió no voldir subordinació !

Primera reivindicació:

Volem esser un poble lliure?

Deixem apart ara aquesta cuestió que podriem qualificar de política, i analitzem un apartat molt important: la nostra ensenyansa o educació.

Tots hem passat peñ moment de la primera entrá a l'escola i el inici o començament a l'estudi per a nosaltres un follò impresionant; pensàvem en la nostra llengua familiar i teniem que expresar-se en una altra llengua desconeguda. Resultat: estavem amb desventatja respecte tot aquell que no tinguera que partir(per dir-ho així) la seua capacitat mental, és a dir, amb aquell en el que la seva llengua familiar i l'escolar fora la mateixa.

Es un fet perfectament comprovat que tot aquell que estudia amb la seua llengua materna avança molt més que el que no ho fa així.

Aixó que dic, no sols és manifesta en la infància, sino que es

manté a lo llarg de tota la vida, i sempre estem amb desventatja, no diria jo d'assimilació de conceptes, però sí d'expressió.

Quantes voltes ens hem vist trabats a lo llarg d'una conversació per a parlar en castellá?

Segona reivindicació:

Volem tindre igualtat d'oportunitat i per acabar mirem únicament la part sentimental del problema:

Perquè hem de deixar darrere, oblidar i inclús destruir algo tan intimament lligat a nosaltres que ha anat transmitintse de pares a fills? La nostra història, el nostre art, la nostra llengua i, en general, la nostra cultura.

No podem destruirla!

Som valencians i el nostre idioma és el d'Ausias March; amb ell devem escriure i parlar. Devem i podem, i perque devem, VOLEM.

Recordem les paraules de Cervantes: "Homero escribió en griego porque era griego, Virgilio escribió en latin porque era romano".

Així mateix Cervantes va escriure en castellá perque era castellá.

I nosaltres els valencians? Sabem en quina llengua devem sentir-nos obligats a escriure?.....

Bibliografia:

- "Nosaltres els valencians" - Joan Fuster
- "Questió de noms" -- Joan Fuster
- "La llengua dels valencians" - M. Sanchis Guarner